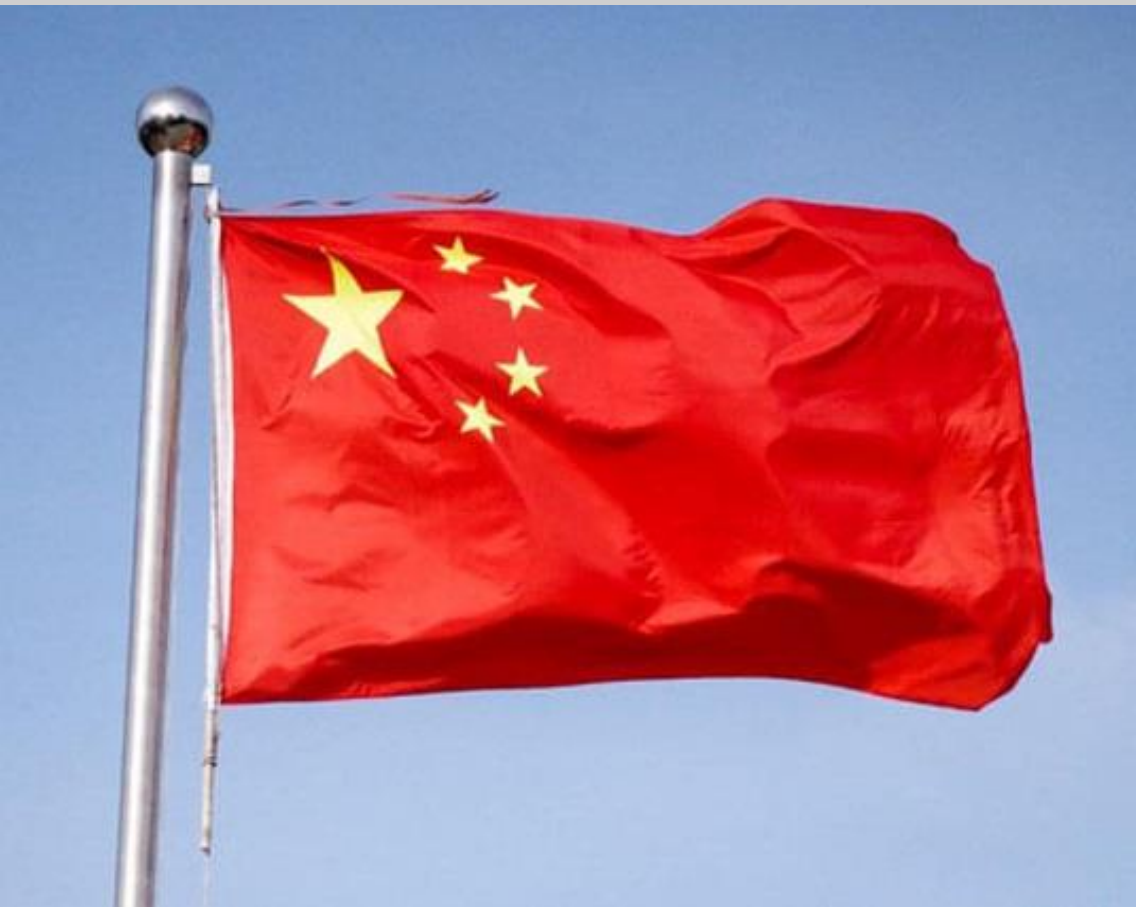

Kína története a 20. században

– vetíthető oktatási segédanyag –

Keglevich Kristóf

*Budapesti Fazekas Mihály
Gyakorló Általános Iskola
és Gimnázium*

Budapest, 2020

Előzmények

- császárság: CSIN SI HUANG-TI (Kr. e. 200 körül) – 1911. évi forradalom
↓
PU JI (MANDZSU din.) 1912-ben lemondásra kényszerül
(3–6 éves koráig uralk.)
1934–45 Mandzsukuo császára
- Kína a kora újkortól Európától elzárkózni törekszik
- 18. sz. → valamelyes kereskedelem Angliával (tea, selyem, porcelán)
- 1840–42: I. ópiumháború → Hongkong + 5 kikötő átadása NBr-nak
- 1856–60: II. — || — → korlátlan keresk.

Brit hadihajók megsemmisítik a kínai flottát az első ópiumháború idején

- 1900: az angolok **(és szövetségeseik)** leverik a külföldi befolyás elleni boxerlázadást
- USA, 1899 – nyitott kapuk elve: az USA is részesedni kíván a kínai piacból
- **1894-től** Japán is hódít É-Kínában

Francia karikatúra Kína felosztásáról (1898)

VIKTÓRIA, II. VILMOS, II. MIKLÓS, MARIANNE (fr), egy samuráj. Hátterben a tiltakozó CSING szelleme

- 1927–37 KMT uralma (**nankingi évtized**)
 - egyesít
 - Ø földref. → ez lesz a KKP ígérete

(Kínában 98 % szegényparaszt, ezért MAO átalakítja MARX tanait: Kínában a szegényparasztság a forradalmi osztály)

- **1930'** – japán támadás, II. vh.
 - Mandzsukuo japán bábállam
 - KMT+ KKP fvszünetet köt

- 1945: Vörös Hadsereg elfoglalja Mandzsúriát

↳ szovjet hadba lépés: 1945. aug. 9-én, SZTÁLIN jaltai ígérete szerint 3 hónappal az európai háború vége (máj. 8.) után támadja meg Japánt

- KKP → földosztás programja

→ MAO CE-TUNG 1949-ben kikiáltja a Kínai Népköztársaságot

→ KMT Tajvanra szorul vissza = Kínai Köztársaság

MAO 1925-ben

Kommunista diktatúra

- 1958/1959: a „nagy ugrás” a mg-i, elmaradott Kína iparosítása: eredmények hajszolása
- a mg elhanyagolása (kollektivizálás) → tömeges éhínség (kb. 25M †)

紧跟毛主席在大风大浪中前进

- 1961–1965: „kiigazítás” mg az első, dolgozók anyagilag érdekeltté tétele

- 1960' Kína ↔ SZU

↳ Mao szerint „revizionista”

- Kínában a SzK(b)P 1956-i XX. kongresszusának a SZTÁLINI személyi kultuszt elítélő határozatát nem kapcsolják össze MAÓVAL
- Kína szerint a III. vh. elkerülhetetlen
 - ↔ HRUSCSOVI békés egymás mellett élés
- a SZU nem ad atomfegyvert Kínának

- 1966/67:
a „kulturális forradalom”

- MAO leszámol riválisaival
- a társadalom megtisztítása a burzsoá maradványoktól
- brutális terror

↳ diákokból szerveződött
vörösgárdisták

MAO, a Nagy Tanító, a Nagy Vezér, a Nagy Kapitány,
a Nagy Kormányos

- harc a „négy régi” ellen: régi eszmék, régi kultúra, régi szokások, régi magatartás
- 1966–1970 között bezárnak az egyetemek
- „Előbb rombolj, az építés majd jön magától!” (MAO)
- „Minél több könyvet olvas valaki, annál butább lesz.” (MAO)

Levert arcú BUDDHA-szobrok

- **külpolitika**
 - SZU-ellenesség → elszigetelődés
 - 1971-es kínai–amerikai kapcsolatfelvétel
 - 1971-től nem Tajvan, hanem a Kínai Népköztársaság az ENSZ tagja
- 1976: MAÓ † → 1978 és 1997 között TENG HSZIAO-PING a KNK irányítója a komm. diktatúrán belüli reformok
- **1989: Tienanmen téri vérengzés**
 - ↳ **Mennyei béke tere (Peking központja)**

- diáktüntetés demokratikusabb kormányért (~ rendszerváltásért)
- áldozatok száma: ?
200 – 10 000
- a legendássá vált fényképet 1989. jún. 5-én, a vérengzések utáni napon több fotós is elkészítette (majd illegálisan kicsempészte); a legismertebb JEFF WIDENER alkotása lett

- **Kína napjainkban**

- Közép-Kelet-Európával ellentétben a rendszerváltás elmarad
- kommunista politikai rendszer: **lényegében egypártrendszer sajtó, internet cenzúrázása stb.**
- az 1990-es évektől piacgazdaság
- az országon belül egyenlőtlen fejlődés
- az USA után a világ 2. gazdasági hatalma

- **Tajvan = Kínai Köztársaság**

- 1949 után ide szorul vissza a Kuomintang
- **az 1980-as évekig pártállam, egypártrendszer, statárium**
- gyors gazdasági fejlődés → ázsiai tigris
- CSANG KAJ-SEK **1975-i** halála után demokratizálódás
- vitatott, önálló állam-e

- **Hongkong**

- I. ópiumháb. (1840–42) → brit koronagyarmat

- ↳ 1898-ban 99 évre bérbe veszik

- gyors gazdasági fejlődés → ázsiai tigris

- 1997: az Egyesült Királyságtól visszacsatolják Kínához

- különleges jogrend, autonómia (részben Tajvan megnyerése miatt)

- **Makaó**

- volt portugál gyarmat

- 1999: visszakerül Kínához

- ↳ autonómia

- szerencsejáték turizmus, bankok

A képek forrásai

1. dia – A kínai zászló

<https://www.edarabia.com/china/flag/>

2. dia – A Nagy Fal

<https://www.cartourmagazin.hu/a-kina-nagy-fal-amit-egyszer-mindenkinek-latnia-kell.html>

3. dia – A Kelet-indiai Társaság hajója kínai dzsunkákat süllyeszt el 1841-ben

https://en.wikipedia.org/wiki/First_Opium_War

3. dia – Kína mint torta

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/32/China_imperialism_cartoon.jpg

4. dia – A hosszú menetelés

https://hu.wikipedia.org/wiki/Hossz%C3%BA_menetel%C3%A9s#/media/F%C3%A1jl:Hosszu_Meneteles.png

5. dia – Mao 1925-ben

https://en.wikipedia.org/wiki/Mao_Zedong#/media/File:Mao_1925.jpg

6. dia – Plakát (a nagy ugrás)

<https://fee.org/articles/the-great-escape-and-the-great-leap-forward/>

6. dia – Éhezés

<http://thewhitedsepulchre.blogspot.com/2012/04/great-leap-forward.html>

7. dia – Plakát a kulturális forradalom korából

http://scd.en.rfi.fr/sites/english.filesrfi/dynimagecache/0/13/500/282/1024/578/sites/images.rfi.fr/files/aef_image/cultural_revolution_poster.jpg

7. dia – Buddha és a kulturális forradalom

https://en.wikipedia.org/wiki/Cultural_Revolution#/media/File:Trip_to_Ningxia_and_Gansu.jpg

8. dia – Tienanmen tér, 1989

https://index.hu/kulfold/2019/06/06/tienanmen_teri_verengzes_evfordulo_1989_peking_foto_tank_harckocsi_tunteto/

9. dia – Made in China

<https://autopro.hu/elemzesek/ujratervezes-elott-a-made-in-china-2025-vilaghodito-terve/209211>

10. dia – Térkép

<https://hu.maps-hong-kong.com/hong-kong-tajvan-t%C3%A9rk%C3%A9p>

(A letöltések időpontja: 2020. január 30.)